

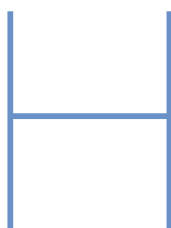

Hundrede danskere lever eller har levet med et **MEKANISK HJERTE**. Den længstlevende er en 61-årig autoforhandler fra Bejstrup. Selvom Arne Andersens hjerte stod af, har han levet i otte år takket være to batterier, en genopladelig pumpe og *evnen til at se sig selv som en elbil*

MANDEN UDEN HJERTE

TEKST JONAS WISBECH VANGE /

FOTO KRISTINE KIILERICH

AN HAVDE RYDDET OP i garagen det meste af dagen. Konen var ude ved børnebørnene, nu skulle han derud at spise aftensmad. Efter middagen kravlede 'en af tøserne' op på hans knæ. Pludselig fik han det skidt. 'Det skal du ikke lige nu. Morfar har det ikke så godt', sagde han. Han nåede lige at sætte hende ned. Så væltede han omkuld.

På Aalborg Sygehus trådte en kvindelig overlæge ind på Arne Andersens stue. Familien sad ved hans side, mens han træt og forpustet lå i sengen. Hjertet var ved at stå af. Beskeden var nedslående - sagt på jysk.

'Arne, du skal dø af det her', sagde hun. 'Du har kun tre måneder tilbage. Køb dig en god stol og en god bog - og nyd den sidste tid.'

Sådan lød dødsdommen over den driftige Peugeotforhandler fra Bejstrup. Men sagen var, at Arne - i al nordjysk beskedenhed - aldrig helt havde troet på, at han skulle dø. Og nu kom svogeren og fortalte, at man på Riget 'ovre i København' tilsyneladende i al ubemærkethed var begyndt at indoperere mekaniske hjerner, der kunne redde hjertepatienter fra den visse død.

Da kirurgen på Rigshospitalet tilbød ham et mekanisk hjerte, behøvede Arne hverken at høre om de 5-10 procents risiko for at dø under operationen eller sige farvel til familien. 'Den tager vi', sagde han.

EN PULS PÅ 9.200 OMDREJNINGER

Under bordet stikker fødderne i et par blanke, sorte træsko. Det er efterhånden otte år siden, Arne burde have stillet dem. Men han træder i dem hver morgen for frisk og genopladet at begive sig over i bilhandlen på den anden side af vejen, hvor han i al stilfærdighed spankulerer rundt og sælger 308ere som en lille, videnskabelig sensation.

Vi befinder os syd for Fjerritslev i en 'bette' nordjysk landsby med 335 indbyggere. Bejstrup kaldes kreativt 'Danmarks længste landsby' grundet en tre kilometer lang, gennemgående hovedvej. Midt på denne ligger Midtvejs Auto A/S, en officiel Peugeotforhandler, som trækker kunder fra hele landet. Der er liv i den 40 år gamle butik. Og der er liv i ham. Arne Andersen er blevet 61 år gammel og har en historie, han gerne vil fortælle.

- Kan du ikke høre den? Så prøv her, siger Arne og stikker armen frem.

Trykker man hans arm ind til øret, høres en summen. Den snurrer i et konstant flow og lyder skræmmende, hvis man forventede en puls. Lyden udgår fra venstre side af brystet, hvor et mekanisk hjerte pumper blodet rundt i den lune nordjyde.

- Den kører med 9.200 omdrejninger i minuttet. Altid, indskyder han.

I håndledet har Arne stadig en smule puls - givetvis fordi højre hjertekammer stadig trækker sig sammen. I hver bukselomme har han et batteri, som går ind i en controller, hvorfra en slange bevæger sig ind gennem maven og forsyner den mekaniske pumpe med strøm. I starten holdt de to

Dårligt hjerte er en svaghed i Arne Andersens familie. Flere familiemedlemmer er døde i 60-årsalderen, heriblandt broderen, som døde i 2008, 61 år gammel. Han fik ikke muligheden for at få et mekanisk hjerte. Det gjorde Arne. Og det er han dybt taknemmelig over. Heartmaten har gjort ham til mønsterbryder.

genopladelige batterier tilsammen blot tre timers strøm. I dag holder de 14 timer. Men løber de tør, slukkes det kunstige hjerte i Arnes venstre side af brystet. Og så er det slut.

AT VÆRE ... EN ELBIL

Den aften hos børnebørnene, i januar 2007, var Arne blevet nedlagt af syv blodpropper. Seks år tidligere havde han overlevet lymfekræft. Men kemobehandlingen havde været hård ved hjertet. I de følgende år kæmpede venstre hjertekammer en stadig hårdere kamp for at pumpe blod ud i kroppen. Så da kirurgerne på Rigshospitalet nogle måneder senere skar Arnes brystben op og monterede den 400 gram tunge pumpe, en såkaldt Heartmate II, på hjertet og trak strømforsyningen ud gennem maven på ham, overtog den hjertets funktion.

Men hvor hjertepatienter sædvanligvis får anordningen, så de kan

holdes i live, mens de venter på et nyt donorhjerne, var Arne som tidligere kræftpatient afskåret fra en hjertetransplantation. Den immundæmpende behandling, der forhindrer, at kroppen afstøder det nye organ, nedsatte immunforsvaret i en grad, så kræften risikerede at komme tilbage.

Derfor fik han som den første dansker 'destinationsterapi': Han skulle leve med et genopladeligt hjerte resten af sit liv.

En ting var, at Arne straks fik det fysiske bedre, da friskt blod strømmede ud i de hårdt prøvede organer. Men hvordan lægger man mentalt sit liv i

HEARTMATEPATIENTERNE HAR EN ØGET RISIKO FOR, AT DER DANNER SIG BLODPROPPER INDE I PUMPEN, HVORFOR DE FÅR BLODFORTYNDENDE MEDICIN

Så kørte jeg ellers vestpå for fulde drøn. Jeg havde fået fat på min sælger, som kørte den anden vej. Vi mødtes i Brovst. Han havde fire batterier med

et mekanisk hjerte? Kunstneriske sjæle ville måske sætte sig ned og føre eksistentielle samtaler med deres nye organ. Men kan man samtale med en turbinepumpes elektromagnetiske snurren? Og hvordan forstår man, at ens hjerte ikke længere holder en i live, selvom man går, står og taler?

- Nogle af de andre, som også har fået den, er meget følsomme omkring det. Der plejer jeg at sige til dem, at den eneste chance, man har for at overleve sådan noget her, det er at tænke logisk og tænke fremefter, siger Arne Andersen.

For en udlært mekaniker som Arne, der er til handling, snusfornuft og

Kunder krydser landsdele for at handle hos Midtvejs Auto. Vi har lige sendt en 'Kjøbenhavn' hjem i går', siger Arne. Han åbnede i 1976 autohandlen, som siden er udvidet med to tilkøbte gårde og en mark. I dag har datteren Pia overtaget den daglige ledelse, mens sønnen Klaus er værkfører.

forstår sig på biler, lå løsningen lige for. Han valgte at se sig selv som en elbil. I live mellem to opladninger, den første og den sidste.

- Jeg ser det som en bil, ikke som en sygdom. Heartmaten er min motor. Efter operationen sagde de til mig, at jeg nok skulle regne med at have en ny pumpe i efter tre år. Det var jeg ked af. Så studerede jeg den pumpe der. Den bestod af et magnetisk felt, der var ingen lejer og dermed intet slid. Så gik jeg til Finn, min hjertelæge, og sagde: 'Det tror a sgu ik' på. Den pumpe kan vare i 20-30 år'. Så det holder. Og så længe der er strøm på batterierne, så kører motoren. Hvad er forskellen på mig og en elbil? A har to ben, siger han og stikker i et grin, der hverken lyder halvhjertet eller hjerteløst.

Snarere godmodigt.

Og noget tyder på, at hans tilgang virker. Da lægerne satte et mekanisk hjerte i Arne, havde den længstlevende blot haft anordningen i et års tid. I dag lever Peugeotforhandleren fra Bejstrup på ottende år. Det gør ham til en omvandrende danmarkrekord og placerer ham som en af de længstlevende i verden med mekanisk hjerte.

DA ARNE AFKOBLEDE SIT HJERTE

Det med elbilen er ikke blot noget, brugtogsforhandleren siger. En historie lyder, at Arne sidste nytårsaften var til herrefrokost, en 65-års fødselsdagsfejring om formiddagen. Midt under middagen gik alarmer i 'det satans apparat'. Han tjekkede batterilevetiden - de var helt friske. Han støvede dem af og satte dem i igen. Den bippede videre. 'Hvad fanden gør jeg nu?' tænkte han. Han kunne jo ikke sidde og bippe ud over hele selskabet.

Arne og hustruen Linda. Selv på sofaen holdes han kunstigt i live. Spørgsmålet er, hvor det kan ende. Er vi ved at finde opskriften på det evige liv? Ikke ifølge Arnes hjertelæge, Finn Gustafsson: 'Hjertet er nu engang kun en simpel pumpe. Så det her kan løse ét problem, men der er stadig en naturlig begrænsning i de andre organsystemer. Jeg synes egentlig ikke, vi står over for en fremtidsudsig, hvor vi kan forlænge livet til evig tid', siger han.

På displayet stod 'Kontakt Rigshospitalet'. Men det nyttede jo ikke noget, når han sad til herrefrokost i Nordjylland.

- 'Det var da mærkeligt', tænkte jeg. Så jeg pillede strømkablet ud af computeren. Pumpen gik i stå med det samme, og så kunne jeg mærke, hvordan blodet begyndte at gøre sådan her på mig, siger han og fører fingrene ned over panden, til ansigtet er tørlagt.

- Ah, men det er også åndssvagt, griner han.

- Der stod to mand omkring mig, hvis jeg skulle falde sammen. Der sagde jeg: 'Glem nu det. Jeg skal helst have sat det kabel på igen, inden jeg falder sammen'. Så fik jeg det på igen. Der lød sådan et 'blump', for pumpen skulle lige have gang i blodet igen. Men den holdt kæft. Så fortsatte vi festen.

Der virker pludselig dødsstille i autohandlen. Her er kun Arnes fortælling - og en tyk duft af friskt læder og bilvoks.

Du slog simpelthen dit hjerte fra - for at koble det til igen?

- Ja. Det er ligesom en bil. Hvis den ikke vil køre, og du holder nede i Sydfrankrig. Du ringer og siger: 'Arne, hvad skal jeg gøre? Den er helt skør'. Så siger jeg: 'Gå ud og pil kablet af computeren, og sæt det på igen'. Sluk og tænd. Sådan kigger jeg også på den her, siger bilforhandleren.

MED STRØM FRA CIGARSTIKKET

Om natten, når Arne drømmer om Peugeot'er, Alanya og hustruen Linda, selvfølgelig, er han tilkoblet en ladestation, som går i stikkontakten. 'Sove-dyret', som han kalder den, har han valgt at placere i gangen, så han, når han kommer hjem, kan koble sig på og være fri af batterierne. Så går Arne

DET MEKANISKE HJERTE

Rigshospitalet har siden 1998 indopereret godt hundrede mekaniske hjerter i patienter med livstruende hjertesvigt. Ved operationen føres den lille pumpe, der vejer 400 gram, ind i brystet, hvor en studs sættes op i bunden af venstre hjertekammer, mens en slange syes fast på hovedpulsåren, inden det mekaniske hjerte tændes og overtager hjertets pumpefunktion. Blodet skal dog stadig løbe tilbage gennem højre hjertekammer, som skal virke, for at systemet kan fungere. Den mekaniske pumpe får strøm via en slange, der løber ud gennem maven og ned i en controller, som er tilkoblet to batterier, der tilsammen holder 14 timers strøm. På verdensplan har omtrent 30.000 mennesker fået indopereret et mekanisk hjerte.

i stedet rundt som støvsugeren, der kan nå ud i alle husets rum, med en lang ledning efter sig.

- Min kone kan altid finde mig. Hun skal bare følge ledningen, griner han.

En enkelt gang har der været strømsvigt i Bejstrup, mens han lå og sov. Så stod 'sovedyret' og hylede ude i gangen. Men han klarede sig gennem natten på batterierne. Værre var det, dengang han under et møde i Aalborg opdagede, at han - selvom det står på side et i Heartmatehåndbogen:

Det mekaniske hjerte har ikke ændret det store. Og dog. For hele livet har Arne spinket og sparet, nu er han blevet mere rundhåndet. Og selvom han nødt siger det, så bruger han flere kræfter på sine medmennesker i dag: 'Nu har vi udfordringen med flygtninge og indvandrere. De får en enormt svær start i et nyt land. Der forsøger jeg at hjælpe, så godt jeg kan', siger Arne.

Husk altid ekstra batterier - havde glemt netop det. Lidt efter begyndte computeren at alarmere. Den var ved at løbe tør ... Måske var der en halv time tilbage. Han havde 45 minutter hjem til Bejstrup.

- Og så kørte jeg ellers vestpå for fulde drøn. Jeg havde fået fat på min sælger, som kørte den anden vej. Vi mødtes i Brovst. Han havde fire batterier med, og så kørte jeg tilbage igen. Det var tæt på. Bagefter fik jeg at vide af min læge, at jeg var en klovn. Og det var jeg også, siger Arne og lyder som én, der alligevel ikke ville have været historien foruden.

Det samme kan siges om dengang, han et år efter operationen insiste-

rede på at skulle til Sydfrankrig, selvom han havde udgangsforbud og kun ejede seks batterier, som dengang tilsammen gav ham sølle ni timers levetid - der var 20 timer til Sydfrankrig. Men så gik han ud i værkstedets rodekasse og fandt en omformer til cigarstikket, der kunne ændre fra 12 volt til 220 volt. Arne kørte selv hele turen til Sainte-Maxime i ét stræk. På strøm fra bilen.

Alligevel er der minusser i dagligdagen. Han nævner, at det 'selvfølgelig er irriterende at gå med det pis'. Det både fylder og vejer, og han har en slange ud af et åbent sår i maven, som der lidt for nemt går infektion i. Han kan ikke impulsivt køre hjemmefra, men må tænke i logistik og batterilevetid. Når han sover, skal han have ledning og computer med rundt, hvis han vender sig i sengen. I badet skal alt dækkes til, så der ikke kommer vand i hverken maskineriet eller såret i maven. Faktisk er det det allerværste. Arne er en vandhund, og lige siden de købte et hus med swimmingpool i Tyrkiet, har hans største ønske været at svømme igen.

- Hvis der kommer et nyt system, hvor batterier og det hele kommer indenbords, så håber jeg, Finn ringer til Arne og siger: 'Hva ... Vil du lukkes op en gang mere?' For det vil jeg. Så jeg kan komme ud at bade igen. Hold kæft, jeg har sat mange gange i Alanya med vand i øjnene og tudbrølt, mens ungerne har pjasket rundt nede i poolen, siger han.

Men mere ærgrelse får man heller ikke fra en elbil. Den har Arne sammen med angsten krøllet sammen og smidt ud gennem soltaget. Han lever ét mekanisk stop fra døden - men gør vi ikke alle det? Han er hverken blevet en følelseskold robot eller religiøs. Han har ikke ændret livssyn, men overlever helt efter Darwins forskrifter gennem sin evne til at tilpasse sig. Ved at grine frem for at græde. Ved at bruge sin fornuft og se muligheder frem for begrænsninger.

- Det er jo mit liv, som han siger.

NÅR STIKKET TRÆKKE

Arne Andersen, Bejstrup, har levet i otte år med mekanisk hjerte. Spørgsmålet er, hvor længe han kan blive ved. Ifølge Arnes hjertelæge på Rigshospitalet, Finn Gustafsson, er en Heartmate ikke uopslidelig, men den burde kunne holde i 15 år eller mere - og skulle den begynde at vise tegn på slitage, vil man kunne indsætte en ny. Uanset hvad går et mekanisk hjerte ikke bare i stå. Det bliver ved. Og her træder et sidste lille kuriosum ind i fortællingen. For det er svært, for ikke at sige umuligt, at dø naturligt med et mekanisk hjerte. Hvis en Heartmatepatient fx får en voldsom blødning i hjernen, så dør han eller hun ikke. Vedkommende mister bevidstheden, men det mekaniske hjerte kører videre. Så er der kun ét at gøre. Finn Gustafsson har måttet gøre det nogle gange i folks hjem. Så trækker man stikket.

Arne ved godt, at der nok en dag skal slukkes for ham. Men det er jo underordnet, siger han. Til den tid er han væk. Han kan ikke se, hvorfor han ikke skulle kunne leve et langt liv med sit genopladelige hjerte. Men spørger man, hvad han drømmer om, når han ser ud i fremtiden, åbenbarer der sig alligevel en lille skrøbelighed i den stålsatte autohandler: Han drømmer om at leve.

Han er rejseulysten ad helvede til og vil til USA. Han vil se børnebørnene blive store og drive autohandlen i Danmarks længste landsby videre med sine børn. Og spørger man Arne, hvor længe han selv bliver ved med at arbejde, svarer han: - Så længe der er strøm på batteriet.

Selvfølgelig. 🔄

KVINDERNE SIGER NEJ TAK

Finn Gustafsson, overlæge, Hjertemedicinsk Afdeling, Rigshospitalet:

- Mange synes, at det er forfærdeligt og enormt fremmedgørende at skulle leve med et mekanisk hjerte, men gør det, fordi de ikke har andre muligheder. Vi havde en ung mor. Hun havde det valg: Enten dør du, og så får din lille søn aldrig en mulighed for at lære dig at kende, eller også bider du tænderne sammen og får en Heartmate. De kvinder siger ja. Men ellers siger kvinder nej. Så vil de hellere dø. Vi har ikke haft en eneste kvinde, der har ønsket den som endelig behandling. Hvorimod når der dukker en 60-årig ingeniør op i sådan en ternet skjorte med kuglepen i brystlommen, så er det 'piece of cake': 'Nå, så skal den bare forbindes der og der ... Det er sgu smart'. Ellers har unge generelt svært ved det, de ældre mænd lettere. Føl-somme sjæle, kunstneriske typer, det er ikke nogen vinder. Dem, der har en pragmatisk tilgang, det er dem, der har nemmest ved det.